

Handläggare: Anette Agenmark
Telefon: 08-508 25 008

Till
Socialtjänstnämnden

Åtgärder mot felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd - svar på uppdrag från kommunfullmäktige.

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förvaltningens svar på uppdraget för egen del.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
3. Socialtjänstnämnden hemställer att kommunstyrelsen ger nämnden i uppdrag att genomföra en förstudie gällande utformningen av en central funktion som utför utredningar om felaktiga utbetalningar och bidragsbrott för staden som helhet i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande. I uppdraget ingår att i samråd med SLK ta fram ett centraliserat system för statistikföring över felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd.
4. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Socialtjänstnämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att utreda omfattningen av fusk gällande försörjningsstödet i Stockholm samt att till kommunstyrelsen återkomma med förslag till kontroll och begränsningar i fusket.

När det gäller omfattningen av felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd saknar staden statistik på detta område. Nationella studier har visat att omfattningen av felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd är relativt stor och förvaltningen anser att det är angeläget att åtgärda detta så långt det är möjligt. För att kunna möta problemen på ett effek-

tivt sätt och för att få möjlighet att följa upp resultatet av åtgärderna anser förvaltningen att det är nödvändigt att utarbeta ett för staden centraliserat system för statistikföring över alla felaktiga utbetalningar.

Eftersom bidragsbrott och skattebrott urholkar välfärden pågår det sedan 2005 ett omfattande arbete på nationell nivå, inom ramen för FUT-delegationen, för att bekämpa bedrägerier med skatter, bidrag och ersättningar. Även i staden pågår för närvarande en rad aktiviteter som förhoppningsvis kan resultera i färre felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd i framtiden.

Utredningar av felaktiga utbetalningar är dock komplicerade och ställer stora krav på formell riktighet och nära samverkan med andra myndigheter och sammantaget är förvaltningens bedömning att det finns behov av en stadsövergripande samordning både av utredningar om felaktiga utbetalningar och bidragsbrott och av mottagande av underrättelser från andra myndigheter.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av staben inom Socialtjänstförvaltningens avdelning för stadsövergripande social frågor.

Bakgrund

I budget för 2007 angavs att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd skulle ses över så att krav på motprestation som regel infördes samt att staden även skulle arbeta aktivt med att motverka felaktiga utbetalningar.

Den 10 oktober 2007 fattade kommunstyrelsen beslut om de nya riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd och gav samtidigt Socialtjänstnämnden i uppdrag att utreda omfattningen av fusk gällande försörjningsstödet i Stockholm samt att till kommunstyrelsen återkomma med förslag till kontroll och begränsningar i fusket.

Förutsättningar för arbetet mot felaktiga utbetalningar

Felaktiga utbetalningar består inte enbart av fusk, dvs. bidragsbrott, utan även av bidrag och ersättningar som betalas ut av misstag. Det kan vara

- avsiktliga fel av den som söker bidrag, dvs. fel som begås medvetet för att få mer ersättning än vad man har rätt till.
- oavsiktliga fel av den som söker bidrag, dvs. glömska, missförstånd eller att man inte förstått reglerna.
- oavsiktliga fel av myndigheten, dvs. fel som beror på stress, tidsbrist, missförstånd, skrivfel, räknfel eller slarv.

För att komma tillrätta med de felaktiga utbetalningarna behövs därför en rad olika förbättringsåtgärder i olika delar av ärendeprocessen.

Handläggningen av ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd utgör samhällets yttersta skyddsnet och försörjningsstöd beviljas endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Annat sätt kan exempelvis vara genom löneinkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar eller genom försörjningsskyldiga. Utöver att de ekonomiska förutsättningarna ska vara uppfyllda för rätt till bistånd finns även vissa villkor kring exempelvis vistelse och boende, sysselsättning och uppehållstillstånd. Prövningen av rätten till ekonomiskt bistånd innebär därför att varje ansökan om försörjningsstöd kräver ett omfattande utrednings- och kontrollarbete.

Vid utredningen görs i princip enbart manuella kontroller, något annat är i dagsläget inte möjligt, utom gällande vissa utbetalningar från försäkringskassan som socialtjänsten kan erhålla elektroniskt genom beställning av s.k. RFV-svar. Kontroller ska göras vid varje ansökningstillfälle, vanligtvis varje månad, innan utbetalning sker.

Den sökande ska vid varje ansökningstillfälle redogöra för sina ekonomiska och övriga förhållanden genom att fullständigt fylla i och underteckna en ansökningsblankett. Kontroll av de lämnade uppgifterna görs antingen genom att den sökande visar upp handlingar som styrker uppgifterna i ansökan och/eller genom att handläggaren tar direktkontakt med de instanser där kontroll bedöms vara nödvändig att göra, under förutsättning att kontrollen är tillåten eller möjlig att göra.

Kontrollåtgärderna syftar till att förebygga såväl avsiktliga som oavsiktliga fel från den sökandes sida. Vissa fel kan dock uppstå på grund av svårigheter att göra önskvärda kontroller, bland annat på grund av begränsningar i lagstiftningen. Det finns en rad omständigheter som kan påverka rätten till ekonomiskt bistånd, där möjligheten att kontrollera är begränsad. Det gäller bland annat att den sökande egentligen är samboende, samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun, har svartarbete eller tillgångar. Det gäller även möjligheten att kontrollera andrahandsboenden.

Den nationella satsningen mot felaktiga utbetalningar

På nationell nivå pågår det ett aktivt arbete för att bekämpa bedrägerier med skatter, bidrag och ersättningar eftersom bidragsbrott och skattebrott urholkar välfärden.

Delegationen mot felaktiga utbetalningar (FUT-delegationen) inrättades hösten 2005 av den dåvarande regeringen. Målet för delegationens arbete är att rätt ersättning ska gå till rätt person. Delegationen består av företrädare från 17 myndigheter och organisationer. Alla som på något sätt betalar ut ersättningar eller ingår i rättskedjan är med, t.ex. Försäkringskassan, A-kassorna, Arbetsförmedlingen, CSN, Skatteverket, Migrationsverket, kommunerna, BRÅ, Ekobrottsmyndigheten, polis och åklagare.

FUT-delegationen arbetar för att minska och hitta åtgärder mot felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen. I detta ingår att få en så heltäckande bild som möjligt av omfatt-

ning, orsaker, kontroll och attityder men också att verka för samverkan, regelförändringar och lära av internationella erfarenheter.

FUT-delegationen har presenterat en rad rapporter varav några är av särskilt intresse för socialtjänsten såsom Rapport 2: Orsaker till felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd från kommunerna, Rapport 5: Varför blir det fel? Orsaker till felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen och Rapport 7: Vad kostar felen?

Delegationen har även genomfört attitydundersökningar om bidragsfusk både hos allmänhet och hos handläggare inom trygghetssystemen.

Samtliga publicerade rapporter finns att läsa på FUT-delegationens hemsida www.rattochriktigt.se.

Rapporter om kontrollmetoder och mätmetoder är planerade till våren 2008 och delegationen lämnar sitt slutbetänkande i slutet av juni 2008.

Bidragsbrottslag

Enligt FUT-delegationen associerar många fortfarande till bidragsfusk när man menar missbruk av systemet, men det går dock inte att bortse från att det faktiskt är ett brott att medvetet försöka få ut mer ersättning än vad man har rätt till. Reglerna har också skärpts sedan den nya bidragsbrottslagen trädde i kraft den 1 augusti 2007.

Lagen innebär att den som medvetet försöker få ut mer ersättning eller bidrag från trygghetssystemen än vad man har rätt till kan dömas för bidragsbrott. Även den som av grov oaktsamhet eller slarv lämnar felaktiga uppgifter eller låter bli att anmäla ändrade förhållanden kan dömas för bidragsbrott. Det räcker med att ange felaktiga uppgifter och att det finns risk för att en utbetalning ska betalas ut fel för att det ska betraktas som ett brott. Det har tidigare räknats som brott först när de felaktiga bidragen betalats ut.

En annan skärpning med den nya lagen är att berörda myndigheter, dvs. även kommunen, nu är skyldiga att anmäla misstanke om bidragsbrott till polis eller åklagare.

Förslag på utökat elektroniskt informationsutbyte

Risken för felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen kan minskas med ett utökat och effektivare elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter och mellan myndigheter och andra aktörer. Regeringen kommer under våren 2008 ta ställning till ett förslag som tagits fram av Informationsutbytesutredningen (SOU 2007:45) och som bl.a. innefattar sekretessbrytande bestämmelser samt en särskild lag om anmälningsskyldighet.

Omfattningen av felaktiga utbetalningar

Socialtjänstnämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att utreda omfattningen av fusk gällande försörjningsstödet i Stockholm. Staden saknar dock statistik på detta område. Det gäller både upptäckta avsiktliga fel, dvs. bidragsbrott, och upptäckta oavsiktliga

fel av den sökande eller av förvaltningarna. Därmed saknas även statistik över vilka kostnader det rör sig om och dokumenterad kunskap om anledningen till att det blivit fel.

I sin rapport "Vad kostar felen? Omfattning av felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen" redovisar FUT-delegationen den uppskattade omfattningen av felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen. Ett 60-tal olika trygghetssystem har identifierats, 16 av dessa har djupstuderats. De fem system som bedöms ha störst andel felaktiga utbetalningar är ekonomiskt bistånd (18,2 %), tillfällig föräldrapenning (13,7 %), assistansersättning (10,9 %), föräldrapenning (9,7 %) och ersättning till asylsökande (8,5 %). De fem system som bedöms ha störst felaktiga utbetalningar i pengar räknat är sjuk- och aktivitetsersättningar (4 510 mnkr), sjukpenning (2 600 mnkr), föräldrapenning (1 889 mnkr), ekonomiskt bistånd (1 468 mnkr) och assistansersättning (1 241 mnkr).

Sammantaget leder uppskattningarna till att de felaktiga utbetalningarna från trygghetssystem är mycket stora. Summeras de olika delarna rör det sig om 18–20 mdkr, enligt delegationen. Fördelningen mellan avsiktliga och oavsiktliga fel bedöms till 50 procent avsiktliga fel från de sökande, 30 procent oavsiktliga fel från de sökande och 20 procent oavsiktliga fel från myndigheter. Delegationen har uppskattat de uppsåtliga bidragsbrotten till storleksordningen 10 mdkr.

Ett av de system där andelen felaktiga utbetalningar bedöms vara högt är alltså ekonomiskt bistånd. Omfattningsexperternas sammanvägda bedömning av för mycket utbetalt ekonomiskt bistånd uppgår till 18,2 procent av totalt utbetalt belopp. Av detta hänför sig 8,2 procent till avsiktliga fel från de sökande, 4,1 procent till oavsiktliga fel från de sökande och 5,9 procent till oavsiktliga fel från myndigheten. Osäkerhetsintervallet för omfattningsexperternas bedömning är dock mycket stort och uppgår till 6–34 procent. Omfattningen uppskattas vara något större i storstäderna jämfört med i mindre kommuner.

Om det lägsta uppskattade värdet (6 %) tillämpas på utbetalningarna för ekonomiskt bistånd i Stockholms stad 2007, dvs. 920 mnkr, blir resultatet att 55 mnkr skulle vara felaktigt utbetalt. Av dessa skulle 28 mnkr (50 %) bero på uppsåtliga bidragsbrott, 16 mnkr (30 %) på oavsiktliga fel från den sökande och 11 mnkr (20 %) skulle bero på oavsiktliga fel i handläggningen.

Orsakerna till felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd

I sin rapport "Varför blir det fel? Orsaker till felaktiga utbetalningar från trygghetssystemen" redovisar FUT-delegationen de främsta orsakerna till felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Nedan följer en kort sammanfattning.

Exempel på vanliga avsiktliga fel av den sökande:

Svartjobb, vita inkomster som inte uppges, tillgångar som inte uppges, skenseparation, falska hyreskontrakt, vistas utomlands, uppger inte att andra ersättningar sökts, påhittade förluster, mm.

Exempel på oavsiktliga fel av den sökande:

Glömmer att ta upp inkomst, tror ej att viss inkomst behöver redovisas t.ex. ideellt skadestånd, överskjutande skatt eller lånedelen från CSN. Hyresrabatter anges inte. Blanket-

ter är ibland svåra att fylla i. Man tror att allt hämtas in ”via datan” och fyller därför inte i vissa uppgifter. Andra bidrag söks ej, mm.

Exempel på oavsiktliga fel från kommunen:

Handläggaren missar att kontrollera viktiga saker, har ej kunskap om andra bidrag som kan sökas, lönebesked feltolkas, man begär inte alltid återbetalning när möjlighet ges, kontrollerar inte sökta jobb, kontrollerar inte tillgångar, återkravsbeslut följs inte upp, mm.

Oavsiktliga fel från andra myndigheter än kommuner:

Oavsiktliga fel från andra myndigheter påverkar också utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd måste lämnas under utredningstiden när den enskilde söker bidrag och andra försörjningsinkomster. Det är vanligt att i tiden mellan två försörjningssystem betalas ekonomiskt bistånd ut. Den enskilde överkompenseras ofta genom att få två bidrag för samma period.

Systemproblem:

Två typer av systemproblem som påverkar ekonomiskt bistånd har identifierats, nämligen oklar domstolpraxis och andra myndigheters långsamhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser av flera skäl att det är angeläget att minska de felaktiga utbetalningarna av ekonomiskt bistånd, så långt det är möjligt. Om utbetalningarna från biståndssystemet sker på ett felaktigt sätt, uppstår inte bara att ekonomiska värden går förlorade, utan också att legitimiteten i trygghetssystemet skadas.

Eftersom felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker måste problemen angripas med olika metoder. Det kan handla om förbättrade möjligheter till kontroll och informationsutbyte, mer information och vägledning till de sökande, eller om att handlägningsrutinerna måste förbättras. Det är också nödvändigt att attityderna till bidragsfusk stramas upp.

Det är viktigt att satsningen mot felaktiga utbetalningar sker samlat i stadens alla förvaltningar både ur effektivitets- och likställighetssynpunkt. För att en förändring av människors attityder till bidrag och bidragsfusk ska kunna ske är det viktigt med en för staden gemensam markering om att bidragsfusk är ett brott och inte kan accepteras.

I de attitydundersökningar om bidragsfusk som under 2007 har genomförts av FUT-delegationen framkommer att såväl allmänhet som handläggare inom trygghetssystemen är mycket avståndstagande mot bidragsfusk. Handläggare är ännu mer avståndstagande än allmänheten. Trots detta finns det bland handläggare på olika myndigheter olika acceptans för bidragsfusk. Bland annat finns det en svag indikation på att handläggare av kommunernas ekonomiska bistånd har en något högre acceptans för bidragsfusk. De tycker till exempel i mindre grad att den som bidragsfuskar ska ha ett hårt straff och kan i högre grad se att det finns förmildrande omständigheter till att bidragsfuska.

Pågående och genomförda aktiviteter

Det aktiva arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar i staden har redan påbörjats. Arbetet har delvis baserats på den kunskap som vunnits genom FUT-delegationens arbete, som staben inom förvaltningen har haft förmånen att delta i sedan våren 2006. Deltagandet har inneburit möjligheter att belysa frågeställningar och problem ur socialtjänstens perspektiv, vilket förhoppningsvis kommer att vägas in när delegationen lämnar sitt slutbetänkande senare i år.

Deltagandet har även inneburit kunskapsutbyte med övriga myndigheter och att staden har bjudits in till deltagande i SAMMY, som är ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Skatteverket, Vägverket, Ekobrottsmyndigheten och Försäkringskassan i syfte att bland annat motverka svartjobb och bidragsbrott.

I de reviderade riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd som beslutades i oktober 2007 har ett särskilt avsnitt om felaktiga utbetalningar skrivits in. Där poängteras att felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska motverkas genom noggrann handläggning och kontroller och det anges även att felaktigt utbetalt bidrag ska återkrävas och även att kommunen är skyldig att polisanmäla alla misstankar om bidragsbrott. I riktlinjerna anges även att utökade kontroller jämfört med tidigare ska genomföras i vissa situationer.

Avsnittet om felaktiga utbetalningar fick ett särskilt utrymme och i de riktlinjeutbildningar som staben genomförde under hösten för all berörd personal i staden.

I syfte att undvika utbetalningar på felaktiga grunder utarbetades under hösten rutiner för samverkan mellan socialjouren och stadsdelsförvaltningarna gällande logiärenden.

En rutin har också upprättats för myndighetsutövningens samarbete och informationsutbyte med jobbtorgen. Jobbtorgens uppgifter rörande om en person är aktivt arbetssökande är ett viktigt underlag för beslut om rätt till försörjningsstöd, och om det brister i denna informationsöverföring finns risk för utbetalning på felaktiga grunder.

En ny ansökningsblankett för ekonomiskt bistånd har arbetats fram och tagits i bruk under januari 2008. Utgångspunkten har varit att blanketten ska underlätta arbetet mot felaktiga utbetalningar och information till de sökande om vad som gäller bidragsbrott har även lagts in i blanketten.

I budget 2008 har stadsdelnämnderna i uppdrag att utarbeta rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar. Vissa delar av hanteringen är dock komplicerad och ställer stora krav på formell riktighet varför det finns ett stort behov av att utveckla och sammanställa för staden gemensamma verktyg, information och rutiner för att minska felaktiga utbetalningar. Det finns även behov av gemensamt informationsmaterial, blanketter och utredningsmallar. En särskild arbetsgrupp med representanter från stadsdelsförvaltningarna har därför bildats under ledning av staben för att genomföra detta arbete. Flera förvaltningar har medvetet och strukturerat börjat se över arbetssätt och rutiner och syftet är att ta tillvara verk samma metoder och erfarenheter. Även juridiska avdelningen och revisionskontoret involveras vid behov i arbetsgruppen. Planeringen är att resultatet av arbetsgruppens arbete ska sammanställas i en särskild metodhandbok, som bör utgöra en bilaga till riktlinjerna.

I metodutvecklingsarbetet har kontakter även tagits med försäkringskassan som har längre erfarenhet av strukturerat arbete mot felaktiga utbetalningar. Flera av försäkringskassans arbetsätt och rutiner bedöms efter vissa justeringar kunna överföras till socialtjänstverksamheten.

Under hösten har stadens revisorer genomfört ett revisionsprojekt där man har granskat handläggningen av ekonomiskt bistånd vid 10 stadsdelsförvaltningar. Man har genomfört aktgranskningar och tittat på om ansökan är fullständigt ifylld, överensstämelsen mellan normberäkning och beslut, gjorda kontroller, avstämning och efterkontroll. Rapporten kommer att presenteras under våren och kan utgöra ett värdefullt underlag för det fortsatta arbetet.

Förslag på ytterligare åtgärder

Sammantaget pågår för närvarande en rad aktiviteter som förhoppningsvis kan resultera i färre felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd i framtiden. Eftersom staden saknar statistik över felaktiga utbetalningar är det dock inte möjligt att följa upp resultatet.

För att kunna få en hjälplig uppfattning om omfattningen har nya värden för beslutsregistrering lagts in i paraplysystemet vid årsskiftet. Det är beslut om anmälan enligt bidragsbrottslagen, beslut om återkrav av felaktigt utbetalat bidrag och beslut om att väcka ersättningstalan om återbetalning inte sker. Förvaltningen har för avsikt att följa denna information, som dock på intet sätt blir heltäckande eftersom anledning och kostnader inte framgår av antalet beslut.

Förvaltningens uppfattning är att det vore värdefullt att införa ett centraliserat statistiksystem i staden för att få samlad kunskap om de upptäckta felen, både fel från den sökande och fel i handläggningen. Motivet är att kunna möta problemen på ett effektivt sätt och för att få möjlighet att följa upp resultatet. Bakom de upptäckta felen kommer det dock sannolikt alltid att dölja sig ett mörkertal som endast kan uppskattas.

Tillgång till en samlad statistik är grundläggande för det fortsatta arbetet och en förutsättning för att i nästa steg kunna föra in indikatorer i ILS i syfte att följa resultatet av åtgärderna.

- Förvaltningen föreslår därför att socialtjänstnämnden ges i uppdrag att i samråd med stadsledningskontoret ta fram ett centraliserat system för statistikföring över felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd.

Den mest kostnadseffektiva åtgärden mot felaktiga utbetalningar är sannolikt att genom noggranna kontroller förebygga att beslut fattas på felaktiga grunder. Sannolikt påverkas dock handläggarnas attityder till såväl bidragsfusk som vikten av kontroller till viss del av vid tillfället rådande arbetsbelastning och tidsbrist. Det är därför viktigt att de personella resurserna för handläggning och kontroll är tillräckliga så att handläggarna förfogar över tillräckligt utrymme för att möjliggöra nödvändiga kontroller redan innan beslut fattas om utbetalning.

Om fel trots allt inträffar på grund av oriktiga uppgifter från den sökande har lagstiftningen skärpts när det gäller möjligheten att en anmälan om misstänkt bidragsbrott leder till åtal och att pengarna kan återfås genom återkrav eller skadestånd. Kommunen har numera skyldighet att anmäla misstänkt bidragsbrott till polisen och alla handläggare har därmed skyldighet att uppmärksamma misstänkta fel.

Tidigare erfarenheter i staden och erfarenheter från andra kommuner och försäkringskassan har dock visat att utredningar i samband med beslut om återkrav eller bidragsbrottsanmälan ställer stora krav på anmälaren, och att det även är önskvärt med ett strukturerat samarbete med polis och åklagare för att åstadkomma effektivitet. Det kan även finnas anledning att ifrågasätta om det är lämpligt att samma handläggare som ska bedriva ett förändringsarbete tillsammans med den enskilde och utreda dennes behov av bistånd och insatser, även ska ansvara för utredningen av om personen kan misstänkas för bidragsbrott mot kommunen och ta ställning till eventuell polisanmälan.

Utifrån detta är slutsatsen att misstänkta bidragsbrottsutredningar och efterföljande hantering bör handläggas av en speciallistfunktion i form av en centraliserad operativ specialfunktion, enligt liknande modell som den försäkringskassan har inrättat. Även flera kommuner i landet har valt att satsa särskilda resurser för att anställa eller avdela personal för att upptäcka, motverka och förebygga felaktiga utbetalningar.

Sannolikt kommer socialtjänstens behov av att utreda eventuella bidragsbrott också att öka i och med utökat informationsutbyte och de statliga myndigheternas satsningar på att motverka bidragsbrott och svartarbete. Antalet impulser om exempelvis misstänkt svartjobb, skenseparationer eller falska intyg som föranleder utredning kommer sannolikt att öka i och med den föreslagna lagen om underrättelseskyldighet mellan myndigheter och organisationer som föreslås träda ikraft den 1 maj 2008. Myndigheter och organisationer som berörs av underrättelseskyldigheten är Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Skatteverket, arbetslöshetskassorna och kommunerna. Kommunernas skyldighet begränsas dock till att ta emot uppgifter från de andra myndigheterna och utifrån dessa uppgifter utreda misstänkta felaktiga utbetalningar.

För att underrättelser ska kunna lämnas och tas emot effektivt och snabbt behövs direkta kontaktvägar mellan myndigheterna och organisationerna. För närvarande pågår ett arbete inom FUT-delegationen med att organisera detta. De flesta kommunerna i landet har ett enda socialkontor som övriga myndigheter behöver ha kontakt med, men Stockholms stad är organiserat i 15 förvaltningar med ansvar för ekonomiskt bistånd. För att möjliggöra en effektiv samverkan bedöms det vara nödvändigt att samordna kontakterna mot övriga myndigheter på centraliserad nivå i staden.

Sammantaget är bedömningen att det finns behov av en stadsövergripande samordning både av utredningar om felaktiga utbetalningar och bidragsbrott och av mottagande av underrättelser från andra myndigheter.

- Förvaltningen föreslår därför att kommunstyrelsen ger Socialtjänstnämnden i uppdrag att genomföra en förstudie gällande utformningen av en central funktion som utför utredningar om felaktiga utbetalningar och bidragsbrott för staden som helhet. Tanken är att verksamheten ska utgöra en operativ specialfunktion med handläggare

som på uppdrag av stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden genomför återkravs- och bidragsbrottsutredningar i nära samverkan med polis och åklagare. I uppdraget skulle det även ingå att vara stadens samordnade kontaktväg för andra myndigheters underrättelser. Det skulle även ingå att sammanställa statistik och rapporter om stadens arbete mot felaktiga utbetalningar.

För att handläggningen av utredningar om felaktiga utbetalningar och bidragsbrott ska kunna handläggas på ett rättssäkert och juridiskt korrekt sätt är det nödvändigt att göra vissa förändringar och kompletteringar i paraplysystemet. För närvarande är det inte möjligt att på ett effektivt sätt handlägga en utredning om misstänkt felaktig utbetalning i paraplysystemet, utan det finns behov av att införa en ny utredningstyp. Saken utreds för närvarande gemensamt av förvaltningen, juridiska avdelningen och IT-avdelningen och det bedöms vara angeläget att den nödvändiga förändringen kommer till stånd snarast möjligt.

För att minska de felaktiga utbetalningar som beror på oavsiktliga fel från de sökande behövs förbättrad information om gällande regler och anvisningar för ansökan. I samband med en eventuell bidragsbrottsanmälan krävs dessutom att anmälaren kan påvisa att förståelig information har lämnats. Eftersom många biståndssökande har utländsk härkomst och kan ha svårt att ta del av information på svenska vore det en förbättringsåtgärd att kunna tillhandahålla relevant information på de vanligaste språken.